

ДЕКАБРЬ 27 среда 1939 он № 297 (2997) Сэн 10 мүнгэ

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-ийн В.-М. Обкомой ба ВМАССР-ий Верховно Советий Президиумий ОРГАН.

СССР-ий ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭИ УКАЗ

Узбекскэ Советскэ Социалистическэ Республикы Ленинэй орденээр шагнаха тухай

Узбекскэ Советскэ Социалистическэ республикын тогтооноор 15 жэлые тэмдэглэжэ ба хүдөө ажамны, илангаяа хүбэн ажалые хүтжөөлгэдэ онсо амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө Узбекскэ Советскэ Социалистическэ Республикы Ленинэй орденээр шагнаха.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

1939 оной декабриин 23. Москва, Кремль.

УЗБЕКСКЭ ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ УЗБЕКСКЭ ССР-эй СОВНАРКОМДО УЗБЕНИСТАНАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

СССР Союзай Арадай Комиссарнарай Совет ба Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевикуудэй) Партийн Центральна Комитет болбол Узбекскэ ССР-эй тогтоонооноо ойшо арбантабанжэлэйн ойтой ашарамдуулан, Узбекскэ Советскэ Социалистическэ Республикын түдэглэмэршэдэе, колхознигуудые ба интеллигенцие амаршала.

Царска ба помещикуудэй—капиталистическэ засагай, няутагай национальна буржуазини, байгуудай, духовенствын хүшэр хүндэ эксплуатацина ба национальна дарлалтаһаа, большевистскэ партиин хүтэлбэрээр сүлөөлгөн узбекскэ арад болбол сөөгөн халбаржа байгаа социалистическэ республикы байгуула.

Энэ республикын тогтооноо ойшо үнгэрһэн арбантабанжэлэе, Советскэ Узбекстанай хүдөө эршэд, колхознигууд ба интеллигенци болбол бүхы советскэ арадай ахадүүгэй туһаламжын шаар, социалистическэ байгуулын али бүхы халбаринуудта ехөөдүд амжалтануудые туйла.

Нүхэр Сталинай нэрэмжэтэ, Гашкентдэки текстильнэ комбинат, хүдөөажаные машинабайгуулгы, Ворошиловай нэрэмжэтэ завод гэхэ зэргын тон шухала индустриальна предпринятинууд байгуулагда; Ирчицкэ промшленин тон томо комбинат баригдажа байна.

Советскэ Узбекстан болбол СССР соо хүбэн үйлдбэрлгын гол базань байна. Хүдөө ажахын коллективизацилгын, механизацилгын результатта, ирригационно барилгын результатта, хүбэн—улаһа суглуулга ба төрөһинэ үйлдбэрлгэ болбол Узбекстанда 1934 онойхитой жэшөөл хоёрһоо дээшэ ехэ боло.

Правительствын туһаламжаар, колхознигуудай хүсөөр дүшөл БҮХЭДЭЛХЭЙН ДАРЛАГДАНГИ ХҮНТҮРЭЛТЭНЭЙ АГУУХЭ БАГША БА ВОЖДЬ

Иосиф Виссарионович Сталинда

Жаранжа гүйсөөһонтой үдэртэ, Тание, манай түрэд ба инга багша нүхэр Сталин, халуунаар амаршала, Монголой ажалда арадай зүгһөө дүлэтэ революционнэ баярһе хүргэнэ.

Монгол арад тухай Танай сэг үргэлжын анхарал болбол төрөһинэ, манай оройной саашанхи революционнэ хүгжэлтын замаар шөөн илалтануудта зоригжуулаһа ба далтуулаһа.

Бүхэдэлхэйн дарлагданги хүнтүрэлтэней аша туһада ба хүхуун байдалай тула үшөө олон жэлэй үрэгэ хүдэлмэриенэ, нүхэр Сталин, Танда, Монгол арадай зүгһөө хүсэнэ.

Ажалша арадые агууехээр баярлуулан, түрүү хүнтүрэлтэней дайсадые хүрдүүлэн, олон олон жэлүүдтэ ашаару, манда!

Чойбалсан.

МОСКВА, КРЕМЛЬ. НҮХЭР СТАЛИНДА

Хүндэтэ, түрэл Иосиф Виссарионович!

Грузин большевикуудэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитет болбол Танай жаран наһанай үдэртэ, Маркс—Энгельс—Ленинэй хэрэгүүдые геннальна үргэлжэлүүлгшэ, ВКП(б)-ийн ба бүхы дэлхэйн ажалшадай агууехэ вождь, Танда, дүлэтэ баярай амаршала хүргэнэ. Та, 40 гаран жэлэй саад тээ, Грузин ба Кавказай большевистскэ организацинуудай үндэһе һууриенэ табиһан байна. Революционнэ хүдөөлөөнэй эхиндэ, пролетарска революционнэ хүсэнүүдые Ленинэй туг доро суглуулһан ба паризмне штурмэлгэдэ төдөнө хуталһэн байна.

Та, Ленинэй гар-гарнаа барилсан Абажа, манай оройной арадууды Агууехэ Октябрска Социалистическэ революционнэ илалтада асарһан байна. Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлжэ, марксизм-ленинизмнэ революционнэ науке хүгжөөжэ. Та, нүхэр Сталин, социализмнэ бүхэдэлхэйн-историческа илалтануудые эмхидхэнэт, төрөөндэ зоригжуулант.

Танай ажабайдалай бүхы истори—энэ хадаа большевикуудэй партиин төмсөлэй ба илалтануудай истори мүн. Танай нэрэ хадаа боевой туг мүн, төрөөн доро мандалга Советдүүдэй агууехэ оройной арадууд болбол коммунизмнэ толотомо орой тээшэ бата этгэлтэйгээр

ошожо ябана.

Парти ба СССР-эй арадууд, бүхы дэлхэйн коммунистическэ хүдөөлөн хадаа Танай 60 наһые тэмдэглэжэ байһан хүхуун, гайхамшаг үдэртэ, Грузинн КК(б)-ийн ЦК болбол агууехэ Сталинай түрөөн оройной большевикууд хадаа танай амарһе дабариме дүүргэхын түлөө, Ленин—Сталинай бүхэдэлхэйн-историческа хэрэгэй торжествотой түлөө тэмсөөшдөлэй түрүү зөргөнүүдтэ хээшэ бүхэндэ байхади гэжэ Тание найдуулаһа.

Иһанан социализмнэ оройной бүхы арадуудтал адалаар, бага ехэ илгалдүй—бүхы грузин арад болбол Танай 60 наһанай үдэртэ, манай түрэл Сталин, Танда халуун ингалалай, баясхалан ба эсэстээ хүртэр преданностиин мэдэрлээр хандана.

Социалистическэ Грузин хүдөөлөршад, колхознигууд ба интеллигенци болбол бүхы дэлхэйн ажалшадта зол жаргал болон, коммунизмнэ дайсадта хүртэ аюул болон, үнн удаан манда һуухые ба элүүр энхые, хүндэтэ хани нүхэр ба багша, Танда хүсэнэ.

Ленин—Сталинай парти ба төрөөнэй боевой штаб—ВКП(б)-ийн ЦК манда!

Социализмнэ оройной геннальна кормчий, бүхэ дэлхэйн ажалшадтай сөсөмөргөн вождь, манай түрэл Иосиф Виссарионович Сталин манда!

Грузинн КК(б)-ийн ЦК

ТЕРОКН.

Финляндийн арадай правительствын толгой Нүхэр Отто Куусинендэ

Амаршалгынтнай түлөө баясхалан хүргэнэб. Финскэ арадай даралагшадые ба Маннергеймы-Таннерай шайкые түргөнөөр ба хүсэд илахыень финскэ арада ба Финляндийн арадай правительстводо хүсэнэб.

И. Сталин.

УЛАН-БАТОР.

Монгол арадай республикын толгой Чойбалсанда

Амаршалгынтнай түлөө баясхалан хүргэнэб. МНР ба СССР-эй хоорондын ханибарисагай бүхэжэхые ба танай эхэ оройной халбаран бадарахые хүсэнэб.

И. Сталин.

ЧУНЦИН.

Китай гүрэнэй ба китадай национальна армин толгой Господин Чан Хай-Шида

Амаршалгынтнай түлөө баясхалан хүргэнэб. Китадай дайсадые хүсэд илахынтнай хүсэнэб.

И. Сталин.

БЕРЛИН.

Германска гүрэнэй толгой Господин Адольф Гитлертэ

Амаршалгынтнай түлөө миний хүндөлөһе ба Советскэ Союзай арадууд тушаа танай һайн хүсэлэй түлөө баясхаланые хүдөөн абахынтнай гуйнаб.

И. Сталин.

БРАТИСЛАВ.

Словакиин президент Господин Тисодо

Советскэ Союз тушаа танай халуун мэдэрлэй түлөө танда, господин президент, баясхалан хүргэнэб.

И. Сталин.

АНКАРА.

Турциин гадаада хэрэгүүдэй министр Господин Сараджоглуда

Танай амаршалгын түлөө, господин министр, танда, баясхалан хүргэнэб.

И. Сталин.

ТАЛЛИН.

Господин Ю. Лайдонертэ, Господин Ю. Улуотсдо, Господин А. Пийптэ

Танай амаршлгын түлөө, господаһар, таанарта баясхалан хүргэнэб. Эстонска республика ба Советскэ Союзай хоорондын ханибарисагай бүхэжэхые ба танай эхэ оройной халбаран бадарахые хүсэнэб.

И. Сталин.

РИГА.

Латвийн гадаада хэрэгүүдэй министр Господин Мунтерсдэ

Амаршалгынтнай түлөө танда баясхалан хүргэнэб. Латвийска республика ба Советскэ Союзай хоорондын ханибарисагай бүхэжэхые ба танай эхэ оройной халбаран бадарахые хүсэнэб.

И. Сталин.

НҮХЭР СТАЛИНДА, ГАДААДА ГҮРЭНҮҮДЭЙ ДЕЯТЕЛЬНҮҮДЭЙ АМАРШАЛГАНУУД

Господин Иосиф Сталинда

Москва. Жаранжал гүйсөөһон үдэртэе, миний эгөө халуун амаршалгыне хүдөөн абахынтнай гуйнаб. Өөрынгөө тон эрхим хүсэлэнгүүдые эвэнтэй холбоноб, Танай элүүр энхэ абахынтнай, төрөһөлөн ханибарисаата Советскэ Союзай арадуудта ерөөдүйн хүхуун жаргалые хүсэнэб.

Адольф Гитлер.

Господин Иосиф Сталинда

Москва. Хоёр агууехэ арадуудай харилсаануудта шиндэхыи эрьелгын эхине табиһан ба төрөөгээрөө, төдөнэй хоорондо үнн улаан сагай ханибарисагай тулада үндэһе һууриенэ байгуулаһан, Кремльдэки историческа часуудые дурсажа, Танай жаран жэлэй үдэртэ, миний эгөө халуун амаршалгануудые хүдөөн абахынтнай гуйнаб.

Гадаада хэрэгүүдэй министр Иосиф Фон-Риббентроп.

Нүхэр Сталинда

Москва, Кремль.

Сагаанвардейскэ алууршадтай ба дайнай гадаадын империалистическэ провокаторнуудай хүлөөншөөлэй дарлалтаһаа өөһөднөгөө ороние сүлөөлхын түлөө, Финляндска завиемобше демократическа Республикын илалтын түлөө, Улан Армитай гар гараа берисалдан тэмсэжэ байгаа Финляндска ажалша арадай зүгһөө, Финляндийн Арадай правительстводо болбол Иосиф Виссарионович Сталинай түрөөн

1939 оной декабриня 21, Каунасһаа.

Господин Иосиф Виссарионович Сталинда

Танай жаранжэлэй ойн һайн үдэртэ, Танай, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, манай үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые, өөрын танай ажабайдалда, төрөһөлөн Литовска республикатый хакибарисаата Советскэ Союзда ба та

Нүхэр Сталинда

Москва, Кремль.

Һөө хойшо жаран жэлэй үдэртэ, финляндска арадай агууехэ хани нүхэр—Сталинда, өөрынгөө тон гүнзэги хүндөлөһе хүргэнэ. Төрөөнэй нэрэ болбол Советскэ Союзай ба Финляндийн арадуудай, төрөһөлөн дэлхэйн арадуудай ханибарисаа ба ахадүүгэй символ болон ходоодо мандаха.

Финляндийн Арадай правительствын зүгһөө—Отто Куусинен.

Ригегһөө.

Иосиф Виссарионович Сталинда

Москва. Өөһөднөгөө вождийн жаранжэлые Советскэ Союзай арадуудай тэмдэглэжэ байгаа үдэртэ, өөрынгөө халуун хүндөлөһэй мэдэралые үзүүлэн, агууехэ гүрэнэйгөө ашатуһада саашанхи үрэтэ ажал-збуулгынтай тула эрхим хүсэлэнгүүдые бахметнай мэдүүлхыини зүбшөөрт.

Мунтерс.

Таллинһаа.

Господин Иосиф Виссарионович Сталинда

Москва, Кремль. Танай түрөөһонөө хойшо жаранжэ эй үдэртэ, билдэнэр болбол, СССР Союзай арадуудай аша туһада ба Эстонска республиканы ханибарисагай бүхэжэхые, үнн улаан са соо пр дугитһана ажал-йбуулга хөхытнай хүсэлэн манай халуун амаршалгануудые ба эрхим хүсэлэнгүүдые бахметнай гуйнаби Ю. Лайдонер, А. Пийп.

Нютагууддахи Сөвөдүүдэй Хунгалтанууд дээрэ коммунистууд ба партийнабэшэнүүдэй Сталинска блок шэнэ илалтанууды туйлаа!

Ц. Дамбиев

БАЯРАЙ ДУУН

Маягтама найхан, Кремлин дүлэгэ одон Москваһаа туяагад, дэлхэй дүүрэн сасарна. Олон миллион советскэ аралдай аялган, Ороноо дүүрэн, омог шангаар суурьтатана.

Согтой дорюун, солбон эдир үеһингөө, Сөнгөли арюухан, сөөг набшаар халбархада, Хонгёо сольгёо гоёхон шэнэ дуунуудаа Ханхнаса дуулаха дурам эхээр хүрэнэл.

Агуу гайхаммаг арба-нэгэн ахадүүрэн, Алдар сомоор долгион байнал баяраар, Дэлхэй ажалшадай өсөгэ, — Сталин тухайгаа Дорюун омогор, дуулан байнал бардамаар.

Элбэг дөлбөг, баян зузаан оронойм, Энхэ мүнхэ, найхан сөсэриг дайдаа, Хабатын хүхюун, хаба шадлаа харуулан, Халуун эршээр, ажаллан байдаг лэ арадуудан.

Набша намаа нарата, түрэл Бурядтам, Намжаа сөөг, үргэн уужам нютагтам, Баян байдалай баар жаргал бадарнал, Баясхаланта арадай хүртэ хүсэн жагсанал.

Жабхаланта хүхюун, Сталинска найхан эпоходоо, Залуу наһанайм зориг хүсэн эршэднэ, Шөнөкүүд илалтанууда арадаа урлалан дуулагша, Шүдэг дуунайм аялган бүрип-шангата.

Хүхэ ноһин Байгал шэнги мүнхэдөө Хэдэн олон мянгад түүхэтэ жэлүүдтэ, Хэтин жаргалые коммунистын гэрэлээр толотуулан, Ходооо мадхаха лэ, Сталин агуу вождимпай!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын Горсөвөдэй депутат нүхэр Алексей Алексеевич Дуриннов—хунгуулин № 21 округһоо хунгадаба (Пестеревэй фото).

Историческа час

Хори. (Телефоноор абтаба). Аймагтай центрихи социалистическэ культурын байшан угаа гоёор—дэвигүүдээр, хунгалтада зорюулагдан плакатуудаар шэмэгдэнхэй. Эндэ, хунгуулин №1 участкай байра юм. Декабрин 24-ниче—историческа үдэр—эрхим бэлдхэлтэйгээр угтаба. Амаралтын комната соонь шатар, дам, газета, журнал, биллиард ба патефон г.м. дэлгээн тайбдагхай.

Декабрин 24-нэй үглөөнөж 3 час... хунгуулин участкай, амаралтын комната дотор—хүхюу сарюун хүгшад, олон нуунал. Уридын уйдхарта саг тухай, мүнөө үеһин зөл жаргалта саг тухай хөөрөлдөнөд. Омог хүхюун залуушуд хадаа эхэ ороноо, аба Сталинаа магтанан гоё найхан дуунууды дууладана. 6 час. Участково комиссин түүрүүлгшэ болбол хунгалтада хандана: «Хүндэтэ хунгалта! Историческа час—6 час болобо. Эрхим хүбүүд, басагадайгаа түлөөголосуудаа үгэжэ, Ленин—Сталиной партиие, агуухэ Сталинаа тойрон нягтаар жагсанхай байһанаа бүхы дэлхэй урда үшөө дахин харуулахман гүгшэ, хунгалта эхилээ» гэжэ сонсохоб.

Хунгалтад болбол арадай солото хүбүүд ба басагадайгаа түлөөголосуудаа үгэжэ, сталинска блогий илалты үшөө нэгэ харуулба.

Жамсуев.

ЛЕНИН—СТАЛИНАЙ ПАРТИИН ТҮЛӨӨ ГОЛОСОВАЛАБАДИ

Бидэнэр болбол коммунистууд ба партийнабэшэнүүдэй сталинска блогий түлөө—эхэ оройнойгоо эрхим хүбүүд ба басагадай түлөөголосуудаа. Хүдэлмэршэн - Таряшанай алдарт Улаан Армиин зэргэдэ алба хэжэ, социализмын оройной граждандуудай хүндэтэ ба нагнин уялгы дүүргэжэ байнади.

Царска армиян солдадууд, гүрөнэй управлениин органуудта хунгаха ба хунгадаха эрхгүйнөө гадна, суглаандашье орохо эрхгүйг байһань хон бүхэндэ эли. Капиталистическэ гүрэнүүдтэ мүнөөшье тиймэ байна.

Сөвөдүүдэй оройной солото Улаан Армиян бөсүүд—СССР-эй бүхы граждандуудтай тон адал эрхэтэй. Хүдэлмэршэн ба улаанармеец, колхозник ба интеллигент—бүгэдэ адал эрхэтэй—тэдэнэр хунгалташье, хунгалташье эрхэтэй.

Хунгалтад хадаа хунгалтынүдэрые эхэ бэлдхэлтэйгээр, баяртай хүхюунээр угтаба. Хунгуулин

участок найханаар шэмэгдэнхэй... Үглөөнэй 6 часа, голосованин ахилалга сонсохогодо. Сталинска блогий кандидатуудай түлөө хамагай түрүүн, старша лейтенант нүхэр Пташкин гологовалаа. Энэ хадаа урлань үгитэй хүнэй хүбүүн. Армида ерэхэнэ урид колхозник байгаа. Мүнөө, нүхэр Пташкин болбол Ленинекэ Сталинска партиин член, боевой командир. Тэрэнэй удаань, старша политрук Кольченко ба бусад олон улаанармеецүүд гологовалаба. Эдэнэр—сталинска эпохын хүнүүд, коммунистууд ба партийнабэшэнүүд, манай социалистическэ эхэ оройной үиэн, преданнэ хүнүүд.

Тэдэнэй дунда—улаанармеецүүд, командирнууд, политхүдэлмэрийдгшэд, тэдэнэй боевой ханинууд олон.

Старша лейтенант Черковский.

СТАЛИНАЙ ТҮЛӨӨ...

Ярууна. (Телефоноор абтаба). Хунгуулин Укырекэ №18 участкай хунгалтад хунгалты үнэхээр эмхитэйгээр үгсгэжэ. Декабрин 23-ай үдэшэ, тус участкай хунгалтад митинг болоһон байгаа. Митинг дээрэ, 63 наһатай колхозник, нүхэр Минеев үгэ хэлэхэдэ, үлөө үгсгүүр, хамагнаа түрүүн участкаа оможо, Эхэ оройной, партиин хэрэгтэ преданнэ, түрүү, солото хүнүүдэй түлөө, багша Сталинайгаа түлөөголосвалхаб, — гэжэ мэдүүлэн байна.

Нүхэр Минеев болбол бүхы хунгалтадаа түрүүн гологовалаба. Биолетенэ урна оруу табяад байхадаа, гражданска агуухэ,—эрхөө, уялгана бэлдүүлэб. Энэ эрхим—партиин ба Сталиной үгэнэр эрхэ мун. Сталинска эпоходо түүрэндөө омогорхон. Манай хунгалтамалууд хадаа найдабаримнай алдар сомоор дүүргэхэ!— гэжэ хэлэб.

АРДАЛОВ.

Мартагдашагүй үдэр

Декабрин 24-нэй үглөөгүүр эртэ. Газаа хүйтэн байгаа. Электрическэ лампандууд гэрэлтэн байгаааа городой улишандуудай трактанууд дээгүүр хүнүүд иһишэ тийшэ яаралтай бушуу ябанад.

Хунгуулин 5-дахы участок. 6 часай урда тэхэнэ хунгалтад олоороо сугларшанан байба. Ягаа—улаахан бүлээр хушагдаһан уя гонговтор столууд дээрэ, элдэб итгэс журналнууд, газетууд ба кингонууд байна. Залай ханануудтань, сөсгүүдээр шэмэгдэн, вожднуудай портретүүд, гоё найхан зурагууд.

Зал соо ерөнхон хунгалтад, бултаараа хүхюун ба баяртайнууд. Хунгуулин участкае комиссин түүрүүлгшэ нүхэр Петр Васильевич Герасимов болбол гологовалага эхилэб гэжэ сонсохон.

Хунгалтад, бүгэдээр, хунгуулин комисси тэвшэ оможо биолетеньнүүдые абаад, сөбөр наргуулан талалганууда ороно. Сөсгүүдээр шэмэгдэн урнарүү, биолетеньнүүд табигдана.

Баяраар дүүрэн хунгалтадэй зүрхэндэ бүри эхэ баяр дахин да-

хин орьёдоно. Ленин—Сталиной партиидардуудай агуухэе юмтэ нүхэр Сталинда, советскэ хүнүүдэй хиазаргүйгээр преданнэ байһанин харгалдана.

Түмэр замтай транспорт дээрэ хүдэлмэрийдг, 57 наһатай Егор Евдокимович Поляков, гологовалаһанайгаа һүүдэ нигэжэ хөөрөнэ: —Хүхюун сэнгэлиг ажабуухада найхан байна даа. Имэ демократическа-хунгалтанууд болбол гансахан лэ советскэ оройной үнгэргэгдэнэ. Би, энэ үдэрые наһан соогоошье мартахагүйб.

Анхандаа партизан ябанан, мүнөө НКВД-дэ хүдэлмэрийдг, 54 наһатай Василий Федорович Барих урлада ерэнэ. Тэрэнэй сөжон дээрнэ Улаан оройной орден яларана.

Хүхюун сэнгэлиг ниурнуудтай хүнүүд, хунгуулин урна тэвшэ хойло-хойноһоо омонд. Эдэнэр болбол өөһэднэгөө хүсэн түгсэбэ илагдашагүй эхэ оройной түлөө ба хүдэлмэршэн анги хэрэгтэй түлөө тэмсэлдэ хангуулаһан, коммунистическэ партиин түлөөголосовалаа.

ДАБА ДАМБАЕВ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Центральна Райсөвөдэй депутат К. Г. Николаева. Нүхэр Николаева болбол хунгуулин №31 округһоо хунгадаба.

(Пестеревэй фото).

Зуу наһатын баяр

Үглөөнэй 8 часай үе... Улан-Удин Железнодорожно райондохы хунгуулин №28 участкай гэртэ, буурал сагаан толгойтой үбсгөнэй орохо ерэхэднэ, участкае комиссин түүрүүлгшэ нүхэр Бессонов болбол «нүхэр Кисляков эрбэ, бэлдхэлтэ» — гэжэ, биолетень үгсгэдтөө хэлэнэ.

Кисляков үбсгөн биолетенэ абаад, сарюун хүхюунээр ахалаа, кабина тэвшэ омон. Уданыггүй, биолетеньүүдэ урна соо табяад, өөрингөө гражданска уялгы хүдэлтэйгээр дүүргэн, баяртайгаар энэбхилэн бусаба.

Би, мүнөө зуу наһа хүрэхөөе байнаб. Урданай сагай байдалые бодоходо, һонор бөшөөр, зүүдэн шэнги наһадагдга. 25 жэл соо помещидай зарса ябанан, хушманай солдадла хүбүүн һэм.

Урдавы «хунгалтын» болоходонь, имар нэгэн пристав гү, али справник ерөжэ, тимэ хүн старшина, старост болобо—гэжэ сугларһан зондо сонсохогод байгаа. «хунгалтамалуудын» помещиүүд—башууд байдаг һэн.

1937 38 онууда—СССР-эй, союзна ба автономно республикандуудай Верховно Сөвөдүүдтэ хунгаа һэм. Мүнөө, нютагай Сөвөдүүдэй депутатуудта кандидатуудай түлөө—коммунистууд ба партийнабэшэнүүдэй Сталинска блогий кандидатуудай түлөөголосовалаб.

Имэ найхан, зөл жаргалта Сталинска эпоходо, хүн зоной хүсэлэ зоригонь баярай одоор туяагуулагдан, бөлүүлэгдэнэ.

Т. М. КИСЛЯКОВ—98 наһатай хунг агша.

Үбслэй каникулые эмхитэйгээр үнгэргэхэ

1939-40 онуудай хуралсадай жэлэй дүүрүшын хахад декабрин 30-да дүүрэхөнэ, хуралсадай дүүрүшын хахад жэлдэ, хуралтад болбол топ эхэ оролдотойгоор хуралсаа. Зарим хургуулинүүд (№40, 6, 4 ба бусад) болбол 90 процентһөө дэвшэ үсепеае-мостьтай байна. №3 хургуулин 10-дахы класс, №4 хургуулин 4-дахы класс ба бусад хургуулинуудай олон классууд болбол хуралсадай түрүшын хахад жэлые 100 проц. үсепеае-мостьтайгаар дүүрэхын түлөө тэмсэжэ байнаб.

Городой хургуулинуудай хуралтад болбол үбслэй каникулые эмхитэйгээр үнгэргэхые бэлдэхэ. Бүхы хургуулинуудта шэнэ жэлэй алка түхөөргэднэ, олонхи классуудай комтануудтань ысгэлкэнүүд ба бусад эмхидхэгдэхэ байна.

Кино-театриуудта хүүгдэй кинофильмүүд үдэр бүхэндэ демонстрациялагдаха. Январин 7-до, ород драмын театр соо, 8-10 классуудай хуралтад костюмированно маскарадна вечер үнгэргэгдэхэ. Пионерүүдэй байшан болбол каникулда эхэһэн бэлдэхэ ябуулана. Гансахан шэнэ жэлэй элкин вечерүүдтэ 4000 үзүүтэй хуралтад хабадуулаха байна.

Мүнөө үбслэй каникулые хуралтад болбол эхэнхидэ, газар сөбөр агаарта ябаха үнгэргэхэ. Бүхы хургуулинуудта, хуралтад болбол холжорко санан хадхаланууд хэддэбэ. Удэ гол дээрэ центральна каток түхөөргэднэ байна. Эндэ, элдэб соревнованиууд үнгэргэгдэнэ.

Январин 3-да дунда ба хүсэлбөшө дунда хургуулинуудай старша классуудай хуралтад войенизирированно поход эмхидхэгдэхэ. Хуралтад болбол походто 3 километр дистанцида ябаха юм. Январин 6, 7, 8-ай үдэрүүдтэ граната шэдлэг болохо. Гадна, январин 1, 10, 11 ба 12-ой үдэрүүдтэ хургуулинуудай комтанууд болбол буудалын соревнованида хабаадаха.

Хургуулинуудай хүтэлбэрийдгшэд бүхон, педсөвөдүүд бүхон хадаа хуралтада найнаар эмхидхэгдэнэ ба хүхюун сэнгэлиг амаралта болбол хуралсадай хүмүүжүүлгшэ хүдэлмэрийдгшөө үндэр результадууды туйлаха арга олгохо байһынь найтар мэдэрэжэ, хургуулинуудай хуралтадэй коллективтэй хамта, үбслэй каникулые үнгэргэлгын плание тон эхэ анхаралтайгаар табиха ёһотой.

Дубровских.

Ёлка ба ёлкын шэмэглэлнүүд

Бурмонторг болбол. Бурлесхим-союзна шэнэ жэлэй элкин 2000 үдэр моды худалдан абаһан байна. Тэрэнһөө гадна, Городой магазинуудар 400000 түхэригэй ёлкын шэмэглэлнүүд худалдагда-

жа байна. Мүн, декабрин 20-һоо Улан-Удин павильон, шэлэй завод, Мяханай комбинат ба бусад газарнуудар ёлка ба ёлкын шэмэглэлгын быставка эмхидхэгдэбэ.

КУЛЬТУРНА РЕВОЛЮЦИИН АГУУХЭ ИЛАЛТАНУУД

(РСФСР-тэ бөшөгмөдхөгүйе усадхаха тухай декредэй 20 жэлдэ)

1919 оной декабрин 26-да, граждандэ дайнай гол түлөө үдэ, РСФСР-эй хүнзоной дунда бөшөгмөдхөгүйе усадхаха тухай Совнаркомой декрет, В. И. Лениной гар табилгатайгаар толлогдонон байгаа.

Росидо капитализмын засагые уадагаһан, агуухэ Октябреска Социалистическэ революци болбол знани ба культура тэвшэ үргэе замые ажалтада эвэһэн байна.

Ажалша масанууд болбол знани хадаа сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлдэ хүсэнтүгэ эсбөг болоно гэжэ ойлогд, тэрэн тэвшэ тон хүсэтэйгээр эрмэлзэнэ.

Нэгэ орондо социализм байгуулагтын теорише хүгжүүлэхэдэ, Ленин болбол бөшөгмөдхөгүйе усадхаха тухай, культура революци тухай асуудалда нэгэтэ бөшөг анхаралаа хандуулаһан байна. «Бөшөгмөдхөгүй орондо,— Ленин хэлэ һэн,—коммунистическэ обществые байгуулаха болохгүй гэжэ таанар мэдэнэт».

«Бөшөгмөдхөгүй хүн болбол политинн Газаа тээ байна, тэрэниие түбхын түрүүн үзэгтэ хурга харгэтэй».

В. И. Ленин болбол Советскэ орондо хөгдэхэ культура революциин чертанууды тодоор урид харанан байна. Бидэнэр хадаа энэ революцие нүхэр Сталиной хүтэлбэрээр бөлүүлэгдэбэ.

Нүхэр Сталиной хүтэлбэрээр, бүгэдэнигын уялгата хуралсалые бөлүүлхын тула үзэгдөөгүй бөгөнхон болзор соо материальна үсөвинууд байгуулагданан байна.

1930 ондо, ВКП(б)-эй XVI съезд дээрэ нүхэр Сталин ингэжэ мэдүүлэн һэн: «Бидэнэр болбол СССР-эй дэлэнхи олонхи районнуудта бүгэдэнигын эхин хуралсалые эмхидхэхын тулада мүнөө бүхы шухала зүйлэндэ бүгэдэ болообди... Тимэ дээрэнэ, бүгэдэнигын уялгата эхин хуралсалые эмхидхэхын түлөө оролдохо ёһотой сагнай эрээ». Нүхэр Сталин тэмдэглэе һэн: «Мүнөө галваншэ—уялгата эхин хуралсалда шэнэжэн ороло болоно. «Главна» гэжэ юундэ хэлэнэ бииб гэжэдэ, нимээр шалжэн ороло болбол культура революциин хэрэгтэ шидхэхи алхам хэжэ гөһөн удхатай байна».

Партиин XVI съезд болбол бүгэдэнигын уялгата, эхин хуралсалые эмхидхэхэ тухай историческа тогтоом абаһан байна. Энэ историческа тогтоолһоо хойшонки тэрэ бөгөнхон болзорой торшо соо, манай орон болбол социализмын агуухэ илалтануудай үндэһэ нуури дээрэ, эхин ба дунда хургуулинуудай хүсэнтүгэ селние дэлгэрүүлэһан байна. СССР-тэ бүгэдэнигын уялгата эхин хуралсал бөлүүлэгдэбэ.

Город ба деревндэхы дунда хуралсал болбол үргэнээр хүгжэһэн байна: городто бүгэдэнигын долоон жэлэй хуралсал түгсэхэдэбэ. СССР соо, эхин, хүсэлбөшө дунда ба дунда хургуулинуудай хуралтадэй тоонь 1928-29 ондо 12 миллион байһанаа 1938-39 ондо—31517,4 мянга хүн хүртэр урғанан байна. Царска Россияниһоо, дунда хургуулинуудай 8-10 классуудта 12 дахин олон башууд хуралсаана.

Хургуулинуудта хуралсалда башуууды хандуулаһаараа Европий эгээ түрүү ороноудые урлаабди. Тинь, 10000 хүнзон бүридэ, эхин ба дунда хургуулинуудай хэды хуралтад хүртэхэ байнаб гэбэл: Великобританида—1449, Япондо—1679, Германияда—1308, Францида—1356, Италида—1178 хүн, СССР-тэ—1849, Гурбадахы табанжэлэй эсэтэ, манайда 10000 хүнзон бүридэ 2200-2300 хуралтад хүртэхэ байна.

Эхэ наһатанай дунда, бөшөгмөдхөгүйе усадхахагаар, манай туйлаганууд угаа эхэ байна. Сталинска хоёр табанжэлүүдэй торшо соо, СССР-тэ бөшөгмөдхөгүй 40 миллионһоо үзүүтэй хүнүүд хуралтадан байна. Орон соо, бөшөгмөдхөгүй хүнзоной тоонь 90 процентһөө үзүүлэнэ. Энэ талаараашье, бидэнэр болбол европейскэ олонхи ороноудые хүсэжэ лурдань гаранан байнади. Революциин һүүлдэ, национальна об-

ластууд ба республикандуудта, бөшөгмөдхөгүй хүнүүд тон олон байгаа һэн. Хэдэн арбаад нацинуудай арадуудта, хэлэбашаг, алдавидууд, учебнигүүдые шэнээр байгуулаха, зөхөхө хэрэгтэй байгаа.

Манай партиин XVIII съезд дээрэ, нүхэр Сталин болбол өөрингөө историческа доклад соо, СССР-дхи культура революциин амжалтануудые нигэжэ характеризовалаа һэн: «Арадай культура хүгжэлтэ тушаа харахада, отчетно үе болбол ёһооролд культура революциин үе байгаа».

СССР-эй национальностуудай хэлэнууд дээрэ бүгэдэнигын уялгата, эхин түрүшын хуралсалые ажабайдалы нэбтөөрүүлгэ, бүхы шатануудай хургуулинуудай ба хуралтадэй тоогтой ургалта, дээдэ хургуулинуудар гаргалдаг специалистнуудай тоогтой ургалта, шэнэ Советскэ интеллигенцие байгуулаха ба бүхэжүүлгэ—энэ хадаа арадай культура дэбжэлтын нигэ картина болоно».

Манай орондо культурые хүгжөөлгын амжалтанууд тон эхэ, зүгээр культура революциин савшанки хүгжэлтын зоригонууд манай урда угаа эхэ байна.

«Бидэнэр болбол бүхы хүдэлмэрийдэ ба бүхы таряашадые культура ба эрдэмтэй болгохые хүсэлбэди, теэд бидэнэр эвэһэни наһар хэхэбди.» Вождин энэ лозунг болбол манай орондохы культурые хүгжөөлгын хүдэлмэринин хүсэд программые манда үсгэнэ.

*) И. Сталин, ВКП(б)-эй XVIII съезд дээрэ хэһэн доклад.

Сталинска гурбадугаар Табан-амыарань эмхидхэхэ ёһотой. Өөһэ жэл соо, бидэнэр болбол городто бүгэдэнигын дунда хуралсалые бөлүүлэхэ ба деревндэ, мун тэрэ рашэлэн бүхы национальностууд республикандуудта, долоонжэлэй хуралсалые түгсэхэхэ, бүгэдэнигын хуралсадай хүдэлмэриин үндэһөөрөө найжаруулаха, эхэ наһатанай дунда бөшөгмөдхөгүйе усадхаха эсэлэхэ ёһотойбди.

Манай орондо, хургуулин наһанай бүхы үхбүүдые хургалга аргануудай байбашье, арадай гэрэжэлтэй органуудай муу хүдэлмэриин результада, хургуулин наһанай үшөө олон хүүгдэ хадаа хургуулинуудта хабадуулагдаггүй байһан байдалтай тэсэжэ болдохгүй байна.

Мүнөө үдэ, РСФСР-тэ бөшөгмөдхөгүй абадалаа хүсэдээр усадхаһан 10 мянгад колхозууд ба 1000 гаран предприятинууд бии. 1758 сельсөвөдүүдтэ, бөшөгмөдхөгүйе усадхаха дүүргэгдэбэ. Мүнөө бидэнэр, бүгэдээр бөшөгмөдхөгүй хүнзонтой болоһон 35 районнуудтайбди. Зүгээр, эдэ результадууд тон хангалтагүй.

Ушарань социализмын орондо багшбөшөгтэй гү, али бөшөгмөдхөгүй нэгэшье хүн үлэхэ ёһогүй байна.

Мүнөө бөшөгмөдхөгүйшүүд болбол жэжэһэн группануудар үлэг; бөшөгмөдхөгүйшүүдэй олохын—хүүгдтэй эхэврэнүүд, тодонь болбол заримдаа элдэб шалтагаанаар хургуулида хабаадажа шаддаггүй. Тэрэн дээрнэ, гэдэниие бөшөгтэ хургалгы, жэжэ группануудар гү, али

жэжэ бөшөгмөдхөгүйе түргэе усадхахын тула, бөшөгмөдхөгүй ба деревндэ, мун тэрэ рашэлэн бүхы национальностууд республикандуудта, долоонжэлэй хуралсалые түгсэхэхэ, бүгэдэнигын хуралсадай хүдэлмэриин үндэһөөрөө найжаруулаха, эхэ наһатанай дунда бөшөгмөдхөгүйе усадхаха ёһотойбди.

Манай зорилго хадаа бөшөгмөдхөгүйе усадхаһаана гадна, мун бөшөг бага мэдэхэ абадалые усалхалгада байна. Арадай гэгээрэлэй органууд болбол хуралсадай шаһарай түлөөгүрөнэй контроллине шангадхаха ёһотой. Хэрбээ, хүнэй арай гэжэ уншажа ба бөшөгмөдхөгүй зоние хургалга дүүрбэ гэжэ тооложо топшые болохгүй байна.

Городоёой организацинууд, профсоюзүүд болбол хүнзоной бөшөгмөдхөгүй ба багамдэхэ абадалые усалхалгандань деревндэ тулалха ёһотой.

РСФСР ба бусад союзна республикандууд болбол бөшөгмөдхөгүйе усалхалга тушаа парти ба шравительствын тогтоолые хүсэдээр бөлүүлэхэ бүхы аргануудтай байна.

Орон соо, бөшөгмөдхөгүй ба багамдэхэ абадалые усалхалга дүүргэгдэ болбол арадай культуристниинь ба коммунистическэ сознательностинь дэшлүүлэхын түлөө тэмсэлдэ шухала үүргэ-нүүдэй нэгэн болоно.

В. Азаров—РСФСР-эй гэгээрэлэй Наркомой орологшо.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.